

A földtani kutatás szerepe a szénbányászati programok megvalósításában

A szénvagyonok optimális feltárása és leművelése mind teljesebb megismerést igényel. Ezt a megismerést segítik a külszíni geofizikai és mélyfúrásos kutatáson túlmenően a termelési kutatási fázis keretében kivitelezett bányabeli geofizikai vágat- és fúrásos kutatások is.

Az egyre növekvő volumenű kutatások mind magasabb szintre emelését a komplex, nagy kapacitású frontfejtések, termelési koncentrációk is megkövetelik. Ezeknek a feladatoknak elvégzéséhez a szénbánya vállalatok jól felkészült földtani szolgálatokkal rendelkeznek, melyeknek eredményes munkáiról a következő szakcikknek kellő tájékoztatást nyújtanak.

Szénvagyonunk mind pontosabb meghatározásához, műszakilag helyes és optimális feltárásához, illetve gazdaságos műveléséhez a szénelőfordulás minél teljesebb megismerésére van szükség. Meglehetősen pontosan kell ismernünk a szénvagyon kiterjedését, mennyiségét, minőségét, települési és rétegtani helyzetét, valamint a tektonikai, hidrogeológiai és egyéb körülményeit.

Ezekre az információkra az előírt ismertségi fokig a külszíni földtani kutatások révén teszünk szert a felszíni geofizikával és a mélyfúrásos kutatással. Ezen kutatások földtani zárójelentésben történő kiértékelése alapján kerülhet sor a bányatelepítési tervek elkészítésére.

A külszíni kutatás előírt ismeretességi fokának elérése mindenképpen kockázattal terhelt, melynek értékét csak a bányabeli, ma ún. termelési kutatás tárja fel. Különös jelentősége van ennek olyan új területek kutatásánál, melyeknél hagyományos ismeretektől eltérőre lehet vagy kell számítani.

E kutatás során pontosodik, de változhat is a bányaművelési technológiákhoz szükséges ismeretesség. Ehhez kell igazodni a bányaműveletek megtervezésénél.

A hagyományos kutatóvágattal és bányabeli fúrással végzett kutatást az elmúlt években mind jobban fejlődő bányageofizikai tevékenység is nagymértékben segíti. A bányageofizikai mérések a bányaművelés közben szükséges különböző földtani anomáliák — tektonikai, hidrogeológiai, védőrétegvastagsági és egyéb művelésbiztonsági nehézségek — előrejelzésénél alkalmazhatók hatékonyan.

Nagyon helyes tehát az a felismerés — melyet szénbánya vállalatok is elismertek —, hogy a bányageofizika a nagy jelentőségű gazdasági hatásán túlmenően, statisztikus szórás-

sal jellemezhető, regionális jellegű és sokkal olcsóbb adatszolgáltató kutatási módszer, mely lehetővé teszi a makrokörnyezet meghatározott szempontú, folyamatos figyelését is.

A szénkutatások üteme és volumene az utolsó évtizedben jelentősen növekedett, de még ma sem éri el a szénbánya vállalatok távlati és napi termelési tervéhez szükséges információszerzés igényelte mennyiséget és színvonalat. Pedig a megismerés magasabb szintre emelését megköveteli a szénbányászatban egyrészt lezajlott, de trendjében további termelési koncentrációt igénylő folyamat is.

A szénbánya vállalatok szükségét érzik, igénylik és anyagi terheket is vállalnak a külszíni és bányabeli földtani kutatások volumenének növelésére és minőségének javítására. A kutatások új finanszírozási rendszere lehetővé teszi kiemelt fontosságú területek gyors, folyamatos, koncentrált kutatását is. Ennek igen jó példái az Ajka II. és Dubicsány területek eredményes kutatása, mellyel két új bányatelepítés lehetőségét teremtették meg. De említhetnénk a közelmúltban befejezett Mány K-i, Bokod II. területek és külfejtésre alkalmas szénlelőhelyek gyors, dinamikus megkutatását is.

A bányabeli kutatások végzésére a szénbánya vállalatok jól felkészült bányaföldtani szolgálattal rendelkeznek. A geofizikai csoportok kialakítása, fejlesztése és műszerekkel való ellátása tervbe vett feladata vállalatainknak.

A bányaföldtani és geofizikai tevékenység folyamatossá tételét sürgeti egy miniszteri leirat is, mely valamennyi szénbánya vállalatot kötelezi, hogy a fejtéselőkészítés során a fejtési mezőkre vonatkozó előzetes ismeretek megfelelő bányabeli kutatással váljanak a fejtésvezetés szempontjából teljes körűvé, mégpedig olyan időpontban, hogy a fejtésindítás előtt — az új ismeretek alapján — legyen még idő a tervezettnél kedvezőbb megoldás alkalmazására. Ezért 1988-tól kezdődően — minden széleshomlokú fejtés indítása előtt — földtani-geofizikai szakvéleményt kell készíttetni és annak mérlegelésével kell a fejtés tervét véglegesíteni. melynek megtörténtét a fejtésindítási dokumentumokban rögzíteni kell. A biztonságos fejtésvezetést szolgáló bánya-geofizikai mérések éves tervét a bányauzemek éves műszaki-üzemi tervében meg kell határozni.

Amikor megköszönöm a Földtani Kutatás szakfolyóirat főszerkesztőjének és szerkesztő bizottságának a szénbányászati szám megjelenését, bízom benne, hogy e számban közölt vállalati beszámolók jól tükrözik azt a bányá-

geológusi-geofizikusi tevékenységet és eredményeket, mellyel a földtani és geofizikus szolgálatok a fentebb megfogalmazott elvárásoknak eleget tesznek. Ehhez a vállalatok vezetőinek erkölcsi és anyagi támogatása, a földtani és geofizikus szolgálatok szakmai felkészültségének fokozása és ezen alapuló, rendszeres, jó munkavégzés szükséges, melyhez kérem valamennyi érintett vezetőnek és kutatás kivitelezőnek önzetlen, odaadó szakmai segítségét.

András Solymos

Die Rolle der geologischen Erkundung in der Realisation von Produktionsprogrammen im Kohlenbergbau

Die optimale Erschliessung und Exploitation der Kohlenvorräte erfordert ein möglichst vollständigeres Kennelernen, d.h. höheren Untersuchungsgrad. Über die übertagsgeophysikalischen Arbeiten und die Untertagserkundungsbohrungen hinaus diesem Kennlernen tragen auch die im Rahmen der Exploitations — erkundungsphase ausgeführten geophysikalischen, Ausfahrungs — und Bohrarbeiten im Untergrund bei.

Es wird auch durch die komplexen Strebbauostöße von hoher Kapazität, d.h. die Konzentration der Kohlegewinnung erfordert ein immer höheres Niveau eines ständig zunehmenden Volumens von Erkundungsarbeiten anzustreben. Zur Durchführung dieser Aufgaben verfügen die Kohlenbergwerke über gut ausgebildete und versehene geologische Dienste, über die resultative Tätigkeit von denen die nächstfolgenden Fachreferate ausreichende Informationen liefern.

Андраш Шоймош

О роли геологоразведочных работ в осуществлении производственных программ в угольной горнодобывающей промышленности

Создание оптимальных условий для вскрытия и отработки запасов угля требует все более и более полной изученности соответствующих месторождений. Кроме наземных геофизических работ и разведочного глубокого бурения такой изученности способствуют геофизические измерения, горные работы и бурение, проводимые в подземных условиях на шахтах в процессе их эксплуатации.

Повышение научно-технического уровня растущих по объему геологоразведочных работ требует комплексного подхода к решению задач создания мощных разработок лавами, то есть концентрации добычи угля. Для выполнения этих задач горнодобывающие предприятия угольной промышленности располагают хорошо подготовленными геологическими службами, об успешной работе которых следующие специализированные статьи дают соответствующие информации.

András Solymos

The role of mineral exploration in the implementation of exploitation programs in the coal industry

The optimization requires an increasingly more complete understanding. This is enhanced, in addition to surface geophysical measurements and exploratory drilling, by in-seam geophysical measurements and underground exploratory drilling activities to be carried out in the course of the exploitation of a colliery.

To hit ever higher standards in performing a constantly growing volume of exploration is required by the use of complex, heavy-duty longwall faces and by the concentration of the extraction. For the implementation of these tasks, the coal mining companies have well-trained and highly skilled geological staffs, the efficient work done by them being reported rather exhaustively in the special papers inserted in this issue.